

Л. Қ. ҚАРАЖАНОВА, М. А. ҚАПАҚОВА, Ж. А. АЙКЕБАЕВА

ЖҮРЕКТІҢ ИШЕМИЯЛЫҚ АУРУЫМЕН БІРІККЕН ИШЕМИЯЛЫҚ ИНСУЛЬТ КЕЗІНДЕГІ HLA АНТИГЕНДЕРІНІҢ БӨЛІНУІ

Семей мемлекеттік медицина университеті, Семей қ.

HLA-жүйесі – адам популяциясы эволюциясының жаңа дәуірдегі дамуын анықтайтын аса маңызды генетикалық жүйе. Соңғы жылдары көптеген аурулардың ағымы мен дамуына себепші генетикалық факторларды анықтайтын зерттеулер көң түрде таралуда. HLA жүйесін тіндік типирлеу патологиялық үдеріс кезіндегі иммунологиялық бұзылыстарды бақылауға, макроорганизмнің генетикалық құрылымын анықтауда мәні аса жоғары.

Зерттеу мақсаты: Жүректің ишемиялық ауруымен біріккен ишемиялық инсульт патогенезіндеғі иммунологиялық факторлар ролін анықтау.

Материалдар мен әдістер. Барлық зерттелген науқастар саны – 25. Оның 11 – қазақ ұлты, 14 – орыс ұлты құрады. Жастары 40–80 жас аралығында. Бақылау тобы 231 қазақ және 211 орыс ұлтынан тұрды. I класты HLA антигендерінің гистосэйкестігін типирлеу Ленинградтық кан қудо және гематология F3И стандартты екі баспалдақты микролимфоцитотоксикалық тестінің (Terasaki, 1968) сары сулы панелі көмегімен жүргізілді.

Зерттеу нәтижелері. Біздің зерттеуімізде Қазақстанның Шығыс аймағында тұратын қазақ және орыс ұлты түрғындарының иммуногенетикалық статусына зерттеу жүргізілді. Бақылау тобынан байқағанымыз: В локусындағы антигендердің орыс ұлтына қарағанда, жиі түрде I HLA B5, B18, B17, сирек B8, B21 кездесу жиілігін көруге болады. С локусының антигендерінен қазактарда HLA-C3, C1 басым түскен. Орыс ұлты дононорлары арасында В локусынан B5, B8, B21 антигендері, С локусынан C3, C1 жиі түрде, керісінше B17, B18, C1 антигендері сирек түрде кездеседі. Қазақ және орыс ұлты арасындағы фено және гаплотиптердің кездесу жиілігінде де нақты түрде айырмашылықты көруге болады. Қазактарда нақты түрде A1A2, B5B17, B7B18 фенотиптері кездессе, орыс ұлтында A1A2, B12B21 фенотиптерінің кездесу жиілігі жоғарылаған. Қазақ дононорлары арасында A2C3, A1C3, B5C3, A10B5, A2B13, A2C4 гаплотиптері басым болса, орыстарда A2B13, A2C4, A1B8, A2C3 гаплотиптерін тасымалдаушылары жоғары. Қазақ ұлтын зерттеу мәліметтеріне сүйенсек, А локусындағы кездесу жиілігінің сирек кездесуі A3, A19, A28, ал жиі кездесуі A1, A2 A9, A10, A11 антигендерінен көрінеді. В локусында жиілігі жоғары антигендер B5, B7, B35, B40, ал нақты түрде B12 антигені. Жүректің ишемиялық ауруымен біріккен цереброваскулярлы патологиясы бар науқастарда жиі кездесетін фенотип B5B15 ($RR = 31.25$); ал гаплотиптерін салыстырғанда, бақылау тобына қарағанда науқастарда келесі гаплотиптер нақты түрде кездесті: A1/B12, A2/B12, A9/B12 ($RR = 28.50, 12.00, 12.61$). Орыс ұлты науқастарындағы мәліметтерге сүйенсек, А локусында жиі кездескен A10, B5, B7, B17, B40 ал нақты түрде A10, B7 антигендері. Бұл антигендердің қауіп мөлшері $RR = 3.31; 1.74; 3.97; 1.40; 2.34$ сәйкес. В локусында нақты түрде жиі кездескен фенотип B7/B8 ($RR = 11.56$), сонымен қатар максималды мөні бар A10/B5 ($RR = 6.12$), A10/B7 ($RR = 10.10$) гаплотиптері болды. Теріс ассоциацияны көрсететін антигендер A11, A19, A28, B13, B14, B15, B18, B21, B22, B27.

Қорытынды: 1. Клиникалық-иммунологиялық талдау нәтижелері жүректің ишемиялық ауруымен біріккен цереброваскулярлы патологиясы бар науқастарда HLA антигендерінің жоғарғы түрде нақты позитивті және негативті ассоциацияның жиынтығын көруге болады.

2. Қазақ ұлты арасында аурушандылықтың жоғарғы қаупінің иммуногенетикалық маркері болып A1, A2, A9, B5, B7, B12, B35, B40 және A1/B12, A2/B12, A9/B12 гаплотиптері, ал орыс ұлты арасында A10, B5, B7, B17, B40 және B7/B8, A10/B5, A10/B7 фенотиптер мен гаплотиптері саналады. Алынған жоғарғы қауіпті иммуногенетикалық факторлар жүректің ишемиялық ауруымен біріккен цереброваскулярлы патология патогенезінде қолдану аурудың алғашқы кезеңінде болжам жасауға көмегі тиеді.